

Beantwoording vragen Realisatie Erfgoedpark Batavialand

12 februari – 19 februari 2025

1. Beantwoording openstaande Technische vraag

Hoeveel is er de afgelopen 12 jaar als steun aan Batavialand gegeven (buiten de 2,3 miljoen die de Staten in 2023 hebben vrijgemaakt)?

Openstaande technische vraag CDA n.a.v. beeldvormende ronde 8 januari 2025 (zie [DOCUVITP-3349999-v2-Beantwoording-vragen-PS-8-januari-2025-en-fractiebezoeken-Realisatie-Erfgoedpark-Batavialand.pdf](#), 'Eerder beantwoorde vragen', vraag 2)

Het is vanuit de bewaarplicht (technisch) niet mogelijk langer dan 10 jaar financieel (betrouwbaar) terug te kijken. Daarnaast is de mate van 'steun' subjectief en op meerdere te interpreteren. In onze beantwoording hebben we enkel gekeken naar steun buiten de reguliere jaarplansubsidies (jaarlijks tussen de 1,4 mln en 2,2 mln) en de specifieke opdrachten welke wij aan Batavialand hebben gegund (bijv. projectsubsidies, dienstverleningsovereenkomsten, steunpunt archeologie en monumenten in Flevoland en Batavia op land).

In onderstaande tabel is (zover van toepassing) aangegeven vanuit welk Statenvoorstel er een voorstel is vastgesteld en hoeverre deze tot een daadwerkelijke uitbetaling heeft geleid (geduid als "Steun aan Batavialand"). Een voorbeeld van een positief besluit, maar welke niet heeft geleid tot een betaling, is de voorziening van de garantstelling van 2016. Ook het Statenvoorstel van 2023 is niet als 'Steun aan Batavialand' aangemerkt, gezien er op dit voorstel nog geen realisatie heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn de lasten welke zijn gemaakt voor de ontvlechting van de gemeenschappelijke regeling (GR) Nieuw Land Erfgoedcentrum apart inzichtelijk gemaakt. Deze lasten waren benodigd om de museale taken uit de gemeenschappelijke regeling te ontvlechten en zijn geen directe steun aan Batavialand.

Boekjaar	Onderwerp	Bedrag voorstel	Steun aan Batavialand	Lasten door ontvlechting GR	PS-vergadering (indien van toepassing)
2014	Opzetten bussiness case	€150.000	€0		Statenvoorstel
2016	Verwachte tekorten NLE	€312.869		€312.869	04 - Statenvoorstel
	Voorziening garantstelling	€1.465.784	€0		04 - Statenvoorstel
	Eenmalige subsidie doorontwikkeling	€2.750.000	€2.536.000		04 - Statenvoorstel
2016	Overname van het gebouw (deel afwaardering)	€2.494.800		€2.494.800	04 - Statenvoorstel
	Overname (meerjarig)onderhoudsvoorziening	€602.000		€602.000	04 - Statenvoorstel
	Boeterente aflossing hypothecaire lening	€1.395.102		€1.395.102	04 - Statenvoorstel
	Ontwikkeling van het Erfgoedpark Batavialand		€110.000		Aparte subsidiebeschikking
2021	Coronasteun (tijdelijke huurverlaging)	€520.000	€ 260.000		Voorjaarsnota 2020
2023	Investeringskrediet museumgebouw	€2.300.000			04 - Statenvoorstel
	Batavia op land	€200.000			04 - Statenvoorstel
	Reservering risico 'Oormerk Batavialand'	€1.000.000			04 - Statenvoorstel
Totaal		€ 13.190.555	€ 2.906.000	€ 4.804.771	

2. Schriftelijke vraag doorontwikkeling Batavialand fractie VVD (d.d. 16 februari 2025)

Vraag

De aanvullende kredieten voor de realisatie van het entreegebouw (1,4 mio) en voor het wegwerken van achterstallig onderhoud (1,5 mio) hebben die eerder in een Statenvertaling gezeten en zijn die destijds geaccordeerd (zitten die dan in een andere portefeuille (vastgoed))? OF komen die nog langs PS als we nu niet instemmen met voorliggende plan?

Zowel het aanvullende krediet voor de realisatie van het entreegebouw (€ 1,4 mio) en voor het wegwerken van achterstallig onderhoud (1,5 mio) zijn geen onderdeel van de besluitvorming uit 2023 en het voorliggende PS voorstel als besluit (wel als alternatief).

Voor zowel de realisatie van het entreegebouw als het wegwerken van achterstallig onderhoud zal daarom aanvullend krediet nodig zijn – als PS niet akkoord gaat met het voorliggende voorstel – waarvoor het budgetrecht ligt bij Provinciale Staten.

Zie voor een overzicht van de verschillende financiële stromen, incl. alternatieve scenario's ook [Antwoord-op-de-vraag-van-VVD-over-Financiele-stromen-erfgoedpark-Batavialand-d-d-12-februari-2025.pdf](#)

3. *Vragen fractie CU (d.d. 19 februari 2025)*

- 1. Naar aanleiding van het exploitatieoverzicht van 2023 (website Batavialand): Kunt u aangeven hoe het kan dat de opbrengst van “De publieksinkomsten” van het museum en dan met name de kaartverkoop in 2022 nog ruim 700.000 bedroeg en dat er in 2023 een daling van inkomsten heeft plaatsgevonden van ruim 200.000. Terwijl de “Overige publieksinkomsten” ruim 60.000 euro hoger zijn uitgevallen. Hoe is dit te verklaren? Overigens zijn de opbrengsten van beide publieksinkomsten ruim hoger begroot dan uiteindelijk gerealiseerd. Welk acties zijn er ingezet naar aanleiding van deze teruglopende opbrengsten? Zo ja. Is er een overzicht van deze ingezette activiteiten en kunt u deze delen?**

In 2023 lijken de eigen inkomsten met € 257k te zijn gedaald ten opzichte van 2022, ondanks een toename in het aantal bezoekers. Deze ‘daling’ van inkomsten is echter volledig te verklaren door een incidentele bate van € 267k in 2022 met betrekking tot de museumkaart over de periode 2018-2021. Wanneer deze eenmalige bate buiten beschouwing wordt gelaten, laten de eigen inkomsten in 2023 een lichte stijging zien ten opzichte van 2022, wat wijst op een positieve ontwikkeling van de reguliere inkomstenstromen.

Op basis van eigen onderzoek wordt er momenteel meer geld geïnvesteerd aan marketing om de bekendheid van Batavialand te vergroten (ook het advies van de provinciaal toezichthouder). Daarnaast is er voor het eerst in jaren een hoofd marketing aangesteld om de bezoekersaantallen en daarmee de publieksinkomsten te verhogen. Het totale marketingbudget is gestegen van 2% naar 11%. Er is een directe relatie tussen spontane naamsbekendheid en bezoekersaantallen. Nu de spontane naamsbekendheid begint toe te nemen, wordt ook verwacht dat het bezoekersaantal toeneemt.

- 2. De provincie zal de garantstelling op de lening van maximaal 5 miljoen euro op zich gaan nemen waarbij het museum zelf 2 miljoen euro aan fondsen en subsidies gaat werven. Op welke manier gaat het museum ervoor zorgen dat deze 2 miljoen euro wordt binnengehaald en wat is de ambitie hierin? Stopt het bij 2 miljoen of wordt er op een hoger bedrag ingezet? Wat is het scenario als de benodigde gelden niet worden geworven? Wij vinden dit nogal fragiel.**

Op dit ogenblik is Batavialand druk bezig met het aanstellen van een fondsenwerver die in het tweede kwartaal van dit jaar zal beginnen. Deze krijgt de opdracht om de komende jaren voor minimaal 2 miljoen euro, meer mag ook, aan fondsen en subsidies te verwerven voor de herinrichting van het museum. De herinrichting zelf zal in 2028 plaatsvinden. De eerste verkenningsgesprekken hebben ons geleerd dat veel fondsen bereid zijn Batavialand te financieren. De voorgenomen investering in nieuwbouw van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot en een museumgebouw en de kansen die dit biedt voor de museale inhoudelijke doorontwikkeling gezamenlijk met het indrukwekkende (maritieme) erfgoed maken Batavialand interessant voor verstrekkers van fondsen. De regionale ligging van het museum in Flevoland vergroot de kansen op het verkrijgen van fondsen, mede omdat in de directe omtrek van het museum geen soortgelijke musea zijn.

Batavialand heeft meer dan 3 jaar de tijd om die € 2 miljoen aan fondsen te gaan realiseren. Mocht in de aanloop blijken dat de € 2 miljoen niet haalbaar is dan zullen op basis van het beschikbare geld, onderdelen van de herinrichting uitgesteld gaan worden, totdat er wel voldoende financiering is.

- 3. Wat is het plan b als de gemeenteraad van Lelystad anders mocht gaan besluiten?**

Gehoord hebbende de beraadslagingen van de commissievergadering van de gemeenteraad van 11 februari jl is de verwachting dat de gemeenteraad van Lelystad positief zal instemmen. Mocht

dit niet gebeuren dan zal Lelystad ook terugkomen op de afspraken die ten grondslag lagen aan het Statenvoorstel van 2023. De dan ontstane situatie zal met het gemeentebestuur van Lelystad besproken worden. Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat dit niet nodig zal zijn.

4. Wat is de status van “De zeven-provinciën”?

Deze maakt geen onderdeel uit van de scope van de realisatie van het erfgoedpark. Batavialand heeft oriënterende gesprekken met derden over de status.

5. Wat is het marketingplan om de bezoekersaantallen te doen toenemen? Op welke manieren worden er inkomsten gegenereerd?

Het marketingplan ten aanzien van het verhogen van de bezoekersaantallen bestaat uit verschillende onderdelen:

- I. Er wordt ingezet op het gericht verhogen van de naamsbekendheid, door middel van multimediale aanpak waaronder radiocommercials. Uit onderzoek blijkt dat spontane naamsbekendheid zorgt voor een verhoging van de bezoekersaantallen.
- II. Samen met Bataviastad wordt gekeken hoe bezoekers langer in het gebied kunnen blijven en daarmee de totale bezoekerservaring vergroot kan worden. Dit kan o.a. door de combinatie van winkelbezoek en een bezoek aan het museum.
- III. Met Bataviyahaven wordt ingezet op het aanbieden van Batavialand als activiteit voor de passagiers van het groeiende aantal riviercruises. Doordat Lelystad een boardingpoint is voor passagiers die veelal een dag eerder aankomen is de verwachting dat Batavialand hoe dan ook profiteert van het groeiende aantal riviercruises.
- IV. Er wordt ingezet op een nieuwe en betere museumbeleving met een coherent verhaal. Onze reviews van bezoekers zijn in het algemeen positief. We zetten lokaal in op herhaalbezoek, bv door een interessante lezingen.
- V. Batavialand wil meer schoolbezoeken aan gaan trekken.

6. Op welke manier wordt de omgeving binnen het verzorgingsgebied (bewoners, uitbaters, winkelleigenaren) betrokken bij het stimuleren van de aanwas van bezoekersaantallen

Zie ook vraag 5.

In de voorbereiding van de plannen voor de kustzone, waaronder Batavialand, is uitgebreid gecommuniceerd door de gemeente Lelystad. Na de besluitvorming in PS zal er een bijeenkomst worden georganiseerd voor omwonenden en ondernemers in het gebied om hen te informeren over de plannen en ideeën op te halen.

7. Is er een plan B, stel dat het statenvoorstel niet wordt aangenomen of dat de gemeenteraad van Lelystad anders gaat besluiten?

Wanneer het Statenvoorstel niet wordt aangenomen, zal er teruggevallen worden op het besluit van 2023, wetende dat ook dit besluit zonder aanvullende middelen in gebouwen niet uitvoerbaar is als we het vliegwiel effect van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot optimaal willen benutten o.a. voor de toekomstbestendigheid van Batavialand. In het besluit van 2023 zit ook geen budget of garantiestelling opgenomen voor de museale inhoudelijke doorontwikkeling. Voor besluitvorming gemeenteraad Lelystad: Zie beantwoording onder vraag 3.

8. Is er voorzien in de groei van het aantal leer/werkplekken. Wat is hierin het beleid van het museum?

Batavialand is hier in overleg over met de gemeente Lelystad, waarbij het uitgangspunt behoud is.

9. Wat is het huidige beleid t.a.v. toegangsprijzen voor jonge bezoekers vanuit het onderwijs inclusief begeleiding. Hoe wordt hier in de toekomst vorm aan gegeven? Vindt er overleg plaats met het onderwijs? Denk aan aanbod van verdiepvakken en/of keuzedelen? Denk bijvoorbeeld aan archeologie/scheepvaart/visserij etc. Wat is hierin de positionering van het MBO (in de regio, en de versterking hiervan voor Flevoland)

Scholieren betalen € 5,95 voor een toegangskaartje. Begeleiders mogen gratis naar binnen. Op basis van beschikbaarheid worden op dit ogenblik gratis museumdocenten aangeboden aan scholen/klassen. Scholen worden altijd betrokken bij het ontwikkelen van

onderwijsprogramma's. Verdere ontwikkeling van het aanbod voor Voortgezet Onderwijs staat in 2025 in het jaarplan. Batavialand biedt verder maatwerk. Een derde van de educatieve bezoekers is Voortgezet Onderwijs, waarvan 198 MBO leerlingen. Dit kent een stijgende lijn.

10. Wat is het beleid voor touringcarchauffeurs. Denk aan gratis koffie en maaltijd etc.?

Voor aangemelde/ geboekte groepen/groepsbezoeken is de service voor de buschauffeurs met entreeticket, touringcar parkeerplaats op P6 en koffie gratis.

11. Hoe is de samenwerking met andere musea. Denk aan het scheepvaartmuseum Amsterdam en het marine museum in den Helder. Worden er ervaringen gedeeld?

In algemene zin werkt Batavialand samen en delen zij ervaringen binnen de landelijke Museumvereniging. Ook wordt er samengewerkt met het Scheepvaartmuseum onder andere op het gebied van bedrijfsvoering. Tevens is Batavialand lid van het Zuiderzeenetwerk, met musea zoals Museum Schokland, Urker Museum het Oude Raadhuis en het Zuiderzeemuseum. In het online Maritiem Portaal werkt Museum Batavialand samen met het Maritiem Museum Rotterdam.

Strategische samenwerkingsrelaties heeft Batavialand met landelijke instituten zoals de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het kennisinstituut voor cultuur & digitale transformatie DEN, het Kenniscentrum voor Immaterieel Erfgoed Nederland KIEN (onderdeel van het Nederlands Openluchtmuseum), de sectororganisatie van wetenschapsmusea en science centers VSC. Daarnaast participeert Batavialand in diverse andere netwerken.

12. Gaat de Provinciaal Toezichthouder ook deel uitmaken van de RVT van het museum? Zo nee, kunt u dan de verhouding uitleggen tussen enerzijds de provinciaal toezichthouder en anderzijds de RVT van het museum?

Nee, de Provinciaal Toezichthouder houdt namens de provincie toezicht op het functioneren van Batavialand en brengt hierover verslag uit aan PS. De RvT is direct gelieerd aan Batavialand en houdt toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen Batavialand waaronder financiën. Adviseert de directie over strategische beslissingen. De directie zich houdt aan relevante wet- en regelgeving. En directieleden beoordelen.

13. Welke rol heeft het museum t.a.v. opgravingen/gevonden scheepwrakken of andere historische voorwerpen. Is deze coördinerend of ondersteunend? Hoe werkt Batavialand samen met partners in ons eigen Flevoland, hoe versterken die partners elkaar (bijv andere musea, maar ook wat betreft archeologische vondsten)?

Museum Batavialand beheert (wettelijke rijkstaken onder de Erfgoedwet):

- a) de provinciale archeologische collectie die eigendom is van de provincie Flevoland, Scheepsvondsten maken hier deel van uit;
- b) de particuliere erfgoedcollecties van de provincie Flevoland (archieven, bibliotheek, beeld en geluid, kranten etc.);
- c) en de maritiem-archeologische collectie die eigendom is van het Rijk; ook hier maken scheepsvondsten deel van uit.

De beheertaak houdt in dat het museum de collecties verwerft, beschrijft, registreert in de catalogus, onderzoekt/laat onderzoeken, informatie erover vertrekt en presenteert en zodoende het publieksbereik voor de maritieme geschiedenis van Nederland en het verhaal van Flevoland vergroot.

Het museum heeft geen licentie om zelf opgravingen uit te voeren zoals universiteiten, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en archeologische bedrijven. Archeologen en archeologische vrijwilligers van het museum werken wel mee aan opgravingen in Flevoland en/of in de Nederlandse rijkswateren. Denk bijvoorbeeld aan de Veldschool Scheepsarcheologie die elk jaar in Flevoland wordt gehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed waarbij medewerkers van Museum Batavialand workshops organiseren voor de deelnemers in het museum.

Ook heeft het museum een ArcheoHotspot, een landelijke dependance, waar museumbezoekers zonder ticket te hoeven kopen hun archeologische vondsten uit

Flevoland kunnen (laten) registreren en determineren en mee mogen werken aan het beter toegankelijk maken van de stukken.

Museum Batavialand verstrekt bruiklenen uit de genoemde collecties aan instellingen in binnen- en buitenland en adviseert over de uit te lenen objecten. Grote leners in Flevoland zijn het Erfgoedhuis Almere in Almere Buiten en Museum Schokland in Noordoostpolder.

Ter aanvulling op de wettelijke taken kan het museum collecties verwerven op basis van het collectieprofiel dat aansluit op de missie/visie van het museum. De collecties van het museum zijn onder meer te vinden bij CollectieNederland.nl.

Vragen n.a.v. Oordeelsvormende sessie van 12/2/25

- **Je schetste dat Batavialand al zeer actief is als het gaat om samenwerking met het onderwijs de inwoners en het bedrijfsleven. Toch is het ons nog niet helemaal duidelijk. Ben je van mening dat er momenteel voldoende gebeurt? Of zie je ook kansen voor het regionale (MBO) onderwijs? Op welke manier worden zijn betrokken bij de rol van Batavialand als kenniscentrum? Of is het waar dit verder te onderzoeken. Is er voldoende samenwerking met het (lokale) bedrijfsleven? Of kan dit ten positieve nog verder worden uitgebuit. Kunnen er kortingen (en of gratis toegang) worden afgedwongen (toegang) voor leerlingen (basisonderwijs en voortgezet onderwijs) en studenten (MBO, HBO en Universitair)? Wat is de positie van Veteranen? Kunnen zij ook (met korting/en-of gratis toegang ontvangen)?**
Het regionale MBO onderwijs is een partner in het toekomstig leer-werkbedrijf en de mogelijkheden voor stages bij de archeotechniek werkplaatsen, zoals ook op dit moment het geval is op de werf. In algemene zin kost het samenwerken met onderwijs en samenwerking met het bedrijfsleven tijd en dus inzet van mensen en middelen. Die zijn beperkt. In de afweging wordt dan ook bekeken waar met de inspanning het meeste rendement voor Batavialand wordt behaald.

Zie verder ook beantwoording vraag 9

- **Wat betreft de toezichthoudende rol. Wij stelden deze vraag niet voor niets. Je geeft aan dat wij als een soort ombudsman gebruik kunnen maken van de provinciale toezichthouder. Op welke manier laat het college zich informeren? Tevens via deze toezichthouder? Of doormiddel van een rapportage vanuit de RVT c.q. de directie van Batavialand? Waar het ons om gaat is dat wij op een gelijkwaardige manier geïnformeerd willen worden. Realistisch en betrouwbaar. En kan dit worden ingebed in een duidelijke governance structuur. Wie is voor welke informatie verstrekking verantwoordelijk?**
Het college laat zich op verschillende manieren informeren:
 1. Batavialand legt verantwoordelijkheid af o.b.v. de reguliere subsidiebeschikking waarin prestatie afspraken zijn opgenomen.
 - a. De periodieke rapportage van de Provinciaal Toezichthouder aan Provinciale Staten
 2. Aanvullende afspraken i.r.t. de garantstelling.
 - a. Het afleggen van financiële verantwoording door Batavialand aan de provincie door kwartaalrapportages en gesprekken;
 - b. Advisering: de eerste vijf jaar na afronding van de nieuwbouw krijgt de provincie een adviserende stem in het financiële beleid van het museum;
 - c. Intervenieren: wanneer de geldverstrekker een beroep wil doen op de garantstelling, kan de provincie ingrijpen in het financiële beleid van Batavialand.
 3. Halfjaarlijkse voortgangsrapportage aan Provinciale Staten vanuit Gedeputeerde Staten over de doorontwikkeling. Deze worden in ieder geval tot aan de opening van het vernieuwde museum (medio 2028) aan de Staten verstrekt.

